

Sérgrein í vanda

Sigurbjörn Sveinsson

Heilsugæslulæknir og fyrrum formaður LÍ

sigurbjorn.sveinsson@mjodd.hg.is

Fyrir nokkrum mánuðum var því slegið upp í fjölmiðlum að langtum fleiri umsóknir hefðu borist um námsstöður í heimilislækningum en hægt yrði að verða við. Minnir mig að umsóknirnar hafi verið um 19 en stöðurnar taldar á fingrum annarrar handar. Þrír karlmenn reyndust vera í þessum hópi. Umsjónarkennari námsins gaf fréttamönnum þær skýringar að vaxandi áhugi á heimilislækningum réði fjölda umsóknanna.

Ég tel að fleiri skýringar séu á þessu umsóknamunstri en fram komu. Hér er á ferðinni samspil margra þátta þjóðfélagsþróunar og möguleika til framhaldsnáms í heimilislækningum.

Eins og flestum er kunnugt má læra til heimilislæknis hér heima og ljúka námi sem viðurkennt er til sérfræðiviðurkenningar. Þetta er sérstakt fyrir heimilislækningarnar, fáttít í öðrum sérgreinum og engin sérgrein, sem hefur viðlíka skipulag til framhaldsmenntunar. Langflestir aðrir læknar ljúka námi sínu erlendis eins og tíðkast hefur lengi meðal íslenskra lækna. Hefur það orðið íslenskri læknisfræði til ómælds styrks. Hygg ég að það sé óumdeilt í hópi lækna.

Í þau 40 ár sem við höfum búið við ítarleg stjórnvaldsfyrirmæli í reglugerðum um undirbúning sérfræðilæknisefna, hefur áhersla verið lögð á jafnræði sérgreina og að svipaðar kröfur séu gerðar til menntunar og námstíma, hvaða sérgrein sem í hlut á. Ég tel að þessi aðferð hafi meðal annars orðið til þess að í sérgreinunum er að finna góðan þverskurð af því fólki sem í öndverðu kaus að gera lækningar að ævistarfi sínu. Kynbundin, félagsleg og fjárhagsleg staða ungra lækna hafa verið víkjandi þættir um val á sérgrein, einkum vegna þess að fyrirkomulagið við framhaldsnámið hefur í litlum mæli gefið kost á því.

Læknafélag Íslands hefur allt frá því að Viðar Hjartarson og félagar lögðu fram greinargerð um framhaldsmenntun á Íslandi á aðalfundi LÍ á Ísafirði 1984, lagt áherslu á framhaldsmenntun hér heima bæði í þágu námslæknanna sjálfra, heilbrigðisþjónustunnar og læknasamfélagsins. Jafnframt hefir LÍ lagt áherslu á að læknar lykju sérnámi sínu við erlenda háskóla, sjúkrahús og heilsugæslur.

Með þeirri áherslu sem nú er lögð á fullnustu sérnáms í heimilislækningum hér á landi tel ég að vikið hafi verið frá þessari stefnu til skaða fyrir heimilislækningarnar. Hægt er að

velja sérnám í heimilislækningum á öðrum forsendum en í flestum öðrum greinum. Með því mun veljast í fagið læknahópur, sem sker sig úr öðrum sérfræðingum, en það er staða, sem heimilislækningarnar þurfa síst á að halda á okkar tímum.

Verði námið hér á landi stýtt í það, sem því var í upphafi ætlað og lokið erlendis, getur samfélagið eignast að minnsta kosti helmingi fleiri sérfræðinga í heimilislækningum fyrir sömu fjárhæð.

Það væri skynsamlegt að fá Félagsvísindastofnun HÍ til að leggja mat á þessa stöðu fyrir heimilislækningarnar og spá fyrir um afleiðingarnar þegar fram í sækir.

En ef til vill er enginn áhugi á að þeim spurningum verði svarað. Það er alkunna að áhugi ungra lækna á námi í heimilislækningum hefur verið daufur til margra ára og að endurnýjun í stéttinni mun alls ekki mæta þörfum þjóðfélagsins eins og nú er að koma á daginn. Fyrir nokkrum árum ákvað stjórn LÍ að leggja fé til rannsóknar á þessum vanda með því að kanna viðhorf fjögurra árganga læknanema og ungra lækna til heimilislækninga með vísindalegri aðferð. Félagsvísindastofnun hafði tekið að sér þetta verk og var mér falið sem formanni LÍ að leita samstöðu um það við heilbrigðisráðuneytið, læknadeild og landlæknisembættið. Á fundi í ráðuneytinu með ráðherranum, Jóni Kristjánssyni, Sigurði Guðmundssyni landlækni og fulltrúa læknadeildar var það fastmælum bundið að þessir aðilar stæðu að rannsókninni og kostuðu hana.

Daginn eftir hringdi starfsmaður ráðuneytisins til mín og tjáði mér að ráðherrann vildi kosta rannsóknina að fullu og að hún yrði á forræði ráðuneytisins. Ég þáði þetta boð í barnaskap mínum því fyrsta hugsunin var sú að hér myndi LÍ spara, enda ekki loðið um lófana þá frekar en nú.

Það er skemmst frá því að segja að ekkert varð úr þessu verkefni, nákvæmlega ekkert. Ég hef engar efasemdir um góðan vilja Jóns Kristjánssonar en ég er ekki í nokkrum vafa um að starfsmenn ráðuneytisins stöðvuðu málið, hugsanlega vegna þrýstings úr læknadeild.

Það hefði verið fengur í niðurstöðum þessarar rannsóknar nú þegar margt er fullyrt um heimilislæknaskortinn, sem á sér ef til vill misjafna stoð.